

ІНСТИТУЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ САНІТАРНИХ ТА ФІТОСАНІТАРНИХ ЗАХОДІВ У СВІТЛІ ВИМОГ СОТ ТА ЄС

Дослідження присвячено висвітленню системи інституцій, які здійснюють вплив на відносини застосування санітарних та фітосанітарних заходів.

Встановлено, що в системі СОТ поряд із Комітетом із санітарних та фітосанітарних заходів функціонують три важливі інституції, що здійснюють значний вплив на формування правил застосування цих заходів і для яких характерними є органічний взаємозв'язок, спільна спрямованість цілей, принципові підходи та завдання.

Аналіз діяльності інституцій СОТ та ЄС свідчить про те, що розвиток міжнародного (європейського) фітосанітарного законодавства відбувається шляхом розробки і впровадження в сільськогосподарське виробництво стандартних технологій по забезпеченню фітосанітарного благополуччя.

Ключові слова: санітарні та фітосанітарні заходи, вимоги СОТ, ЄС, інституційно-функціональне забезпечення.

Постановка проблеми. Ускладнення міжнародно-правових зв'язків України все більше ускладнює і систему інституцій, які здійснюють вплив на відносини застосування санітарних та фітосанітарних заходів (далі – СФЗ). Саме тому, цілком закономірно, що нині такі відносини регулюються не лише суто національними органами. Це обумовлюється, зокрема, тим, що процес застосування СФЗ багатоаспектний та складний. При цьому не можливо применшити роль належного інституційного забезпечення застосування, регулювання, стандартизації СФЗ. Важливо, що інституційно-функціональна система забезпечення управління та контролю за застосуванням СФЗ поділяється на міжнародний та національний рівні та потребує детального вивчення.

Стан дослідження проблеми. Фундаментальною базою для дослідження слугували праці таких науковців як В. Носіка, А. Статівки, А. Духневича, Х. Григор'євої, Г. Машишова, С. Комендатнтова, Н. Чуйко, Т. Гуляєвої, М. Попова, А. Попової та ін. Однак, не висвітленими у повній мірі залишаються питання впливу основних інституцій міжнародного рівня на формування національного законодавства у сфері СФЗ, а також на практику його застосування.

Метою даної статті є характеристика основних інституцій СОТ, зокрема, Міжнародної конвенції з карантину і захисту рослин, Всесвітньої організації з охорони здоров'я тварин та Комісії Кодекс Аліментаріус. З огляду на це, основним завданням дослідження є аналіз значення та висвітлення інституційно-функціональних особливостей цих міжнародних організацій.

Виклад основного матеріалу. Найбільш глобально відносини СФЗ регулюються у рамках СОТ та відповідно підпадають під компетенцію її структурних частин. В організаційній структурі СОТ утворені спеціальні комітети, діяльність яких спрямована на спеціалізоване регулювання певних специфічних відносин, що цього потребують. Зокрема, для інституційного забезпечення відносин СФЗ теж утворено окремий підрозділ. Так, Комітет СОТ із СФЗ вносить суттєвий вклад у вирішення питань щодо забезпечення безпеки харчових продуктів через: вирішення розбіжностей, пов'язаних із застосуванням СФЗ; моніторинг гармонізації міжнародних стандартів; взаємодію з міжнародними організаціями, до діяльності яких відноситься питання забезпечення безпеки харчових продуктів; розробку, розвиток і тлумачення норм Угоди СОТ про застосування СФЗ; збору, розповсюдження інформації щодо застосування СФЗ держав-членів та надання їм технічного співробітництва [1, с. 1-28]. Крім того Комітет СОТ по СФЗ готує керівні правила по встановленню еквівалентності. Цей орган також надає важливі рекомендації, наприклад: прискорити процедури узгодження еквівалентності СФЗ при торгівлі продовольчими продуктами, що мають низький рівень ризику; враховувати при встановленні еквівалентності інформацію, що вже є у країн-імпортерів, а також інформацію про інші продовольчі продукти та наявний досвід; оцінювати тривалість етапів узгодження еквівалентності [2, с. 34-37].

У зарубіжній доктрині наголошується на ще одній важливій ролі, яку відіграє Комітет СОТ про СФЗ,

а саме – медіаційній. Справді, зосередження уваги лише на суперечках, офіційно порушених у системі врегулювання суперечок СОТ, недооцінює ступінь вирішення торгових конфліктів у рамках комітетів СОТ. Комітет по СФЗ вирішує значну кількість «специфічних проблем торгівлі», які в переважній більшості випадків не перетворюються на офіційні суперечки. Існує думка, що робота Комітету суттєво допомагає зменшити потенційні торгові суперечки щодо національної політики у охоплених областях [3, с. 729-759] (зокрема, у такій чутливій сфері як застосування СФЗ).

Безпосередньо «в орбіті СОТ» знаходяться ще три важливі інституції, що здійснюють значний вплив на формування правил застосування СФЗ. У літературі їх образно називають «три сестри», підкреслюючи тим самим їхній органічний взаємозв'язок, спільну спрямованість цілей, принципів підходів та завдань. Йдеться про три міжнародні організації, що здійснюють формування міжнародних стандартів у сфері СФЗ, на які опирається право СОТ, – Міжнародна конвенція з карантину і захисту рослин, Всесвітня організація з охорони здоров'я тварин та Комісія Кодекс Аліментаріус. На аналізі їхнього значення та інституційно-функціональних особливостей варто зупинитися детальніше.

У 1952 році був створений глобальний інструмент щодо гармонізації фітосанітарних заходів – *Міжнародна конвенція з карантину і захисту рослин (МККЗР)*. Секретаріат цієї організації курує розробку міжнародних стандартів з фітосанітарних заходів (МСФЗ). До діяльності МККЗР у даний час приєдналися 184 держави. Утворення та функціонування МККЗР – це частина глобальної програми з питань продовольства і сільського господарства ООН, що стосується політики та технічної допомоги в галузі карантину рослин. Головний орган Конвенції – Комісія по фітосанітарним заходам (КФЗ), до функцій якої також входить затвердження міжнародних стандартів із фітосанітарних заходів. Відповідно до Угоди СОТ саме стандарти, що розроблені у рамках МККЗР, рекомендують застосовувати державам-членам СОТ з метою захисту рослинних ресурсів від шкідливих організмів. Саме завдяки МСФЗ забезпечується виправданість фітосанітарних заходів та не допускається їх використання як бар'єрів у міжнародній торгівлі. Таким чином, МСФЗ, що передбачають стандарти, керівництва та рекомендації, визнані основою для застосування фітосанітарних заходів країнами-членами СОТ у рамках Угоди по застосуванню СФЗ. МСФЗ охоплюють цілу низку питань, необхідних для ефективного функціонування системи фітосанітарного контролю будь-якої країни,

а саме: система видачі фітосанітарних сертифікатів; проведення аналізу фітосанітарного ризику; проблеми появи інвазійних чужинних видів; боротьба зі шкідливими організмами та багато інших елементів. Секретаріат організації, заснований ФАО в 1982 році, координує наступні види діяльності: розробку міжнародних стандартів з фітосанітарних заходів; надання інформаційної допомоги для країн – членів при виникненні суперечок та погодження договорів; надання технічної допомоги країнам – членам з метою полегшення виконання вимог конвенції [2, с. 34-37].

Більшість стандартів МКЗР носить загальний характер. Вони ґрунтуються на базових концепціях визначення карантинних заходів, оцінки ризику від впливу шкідників, встановлення областей, вільних від шкідників. Останнім часом з'явилися стандарти на специфічні продукти, наприклад, дерев'яний пакувальний матеріал. Процес розробки і прийняття стандартів зазвичай триває два роки і складається з наступних стадій: комісія з фітосанітарних заходів визначає пріоритет стандарту; експертна робоча група розробляє проект стандарту; комітет по стандартам розглядає проект і в разі схвалення відсилає його для обговорення країнам – членам; комітет по стандартам вносить до проекту стандарту зміни за результатами обговорення; проект стандарту, рекомендований комітетом, направляється до комісії для прийняття [2, с. 34-37].

Міжнародна конвенція про захист рослин прийнята 6 грудня 1951 року й ратифікована Україною 31 січня 2006 р., є основоположним нормативно-правовим актом, який регламентує відносини у сфері міжнародного захисту рослин. Однак вимоги згаданої Конвенції, на думку К. Б. Сакаджи, ігноруються Україною, яка й досі не створила офіційної організації захисту рослин, не виконує всіх передбачених Конвенцією зобов'язань із прийняття законодавчих, технічних та адміністративних заходів [4, с. 1-20]. Зокрема, Відповідно до п. 2 ст. 4 цієї конвенції передбачено створення офіційної національної організації із захисту рослин, до обов'язків якої належать видача сертифікатів на вантажі рослин, рослинних продуктів й інших регульованих об'єктів стосовно фітосанітарних правил договірної сторони, що імпортує; спостереження за рослинами у період вегетації, у тому числі як в оброблюваних зонах (зокрема полях, плантаціях, розсадниках, садах, теплицях і лабораторіях), так і в зонах дикоростучої флори, а також рослин і рослинних продуктів, що зберігаються або транспортуються, зокрема, з метою інформування про зустрічальність, появу і поширення шкідників, а також боротьби з цими шкідниками, у тому числі для інформування; огляд вантажів рослин і

рослинних продуктів, що перевозяться міжнародним сполученням, і у випадках, коли це є доцільним, огляд інших регульованих об'єктів, зокрема, з метою запобігання введенню до складу рослинного чи тваринного світу і/або поширенню шкідників; дезінсекція або дезінфекція вантажів рослин, рослинних продуктів і інших регульованих об'єктів, що перевозяться міжнародним сполученням для того, щоб вони відповідали фітосанітарним вимогам; захист зон, що знаходяться в небезпеці, позначення, збереження й спостереження за зонами без шкідників і зонами з низькою поширеністю шкідників; проведення аналізу небезпечності шкідників; забезпечення за допомогою відповідних процедур того, щоб фітосанітарна безпечність вантажів після сертифікації щодо складу, заміни і повторного зараження підтримувалася до експорту; та навчання і розвиток персоналу [5, с. 153].

Досліджуючи це питання В. А. Поліщук погоджується із доводами К. Б. Сакаджи, яка, аналізуючи правове регулювання застосування засобів захисту сільськогосподарських рослин, вказує на доцільність створення самостійного органу виконавчої влади в Україні у складі Міністерства аграрної політики та продовольства України – Департаменту із захисту рослин і прийняття Президентом України відповідного положення «Про Департамент із захисту рослин». На її думку, це стало б важливим правовим важелем на виконання Міжнародної конвенції про захист рослин від 6 грудня 1951р. щодо створення офіційної організації захисту рослин й виконання передбачених нею зобов'язань з прийняття законодавчих, технічних та адміністративних заходів [4, с. 1-20]. Однак ця пропозиція потребує перегляду у контексті ліквідації профільного аграрного міністерства.

МККЗР активно співпрацює із цілою мережею регіональних організацій подібного спрямування. Правила, норми та вимоги, що мають найбільше значення для ефективного застосування СФЗ, розробляються також провідними європейськими організаціями в області фітосанітарії. Зокрема, Європейська і Середземноморська організація з карантину та захисту рослин (ЄОКЗР). Таким чином, окрім МСФЗ, статус міжнародних мають і національні стандарти по фітосанітарним заходам (НСФЗ), які розробляють регіональні організації з карантину та захисту рослин (РОКЗР). Статтею IX МККЗР визначений внесок НОЗР у досягнення цілей МККЗР. До обов'язків РОКЗР входить, зокрема, співробітництво із Секретаріатом МККЗР та Комісією по фітосанітарним заходам у галузі розробки стандартів. У статті IX МКЗР (ФАО, 1990; перегляньте ФАО, 1995; КЕФЗ, 1999)

Регіональна організація з карантину та захисту рослин (РОКЗР) – це міжурядова організація з функціями координаційного органу національних організацій з карантину та захисту рослин на регіональному рівні [6, с. 34-37].

Одним із головних пріоритетів Європейської організації з карантину і захисту рослин є надання своєчасної інформації і попередження національних організацій з карантину і захисту рослин про необхідність перешкодження ввезення з інших частин світу схожих шкідливих організмів, які можуть завдати шкоду культурам чи навколишньому середовищу, а також обмежити їх розповсюдження всередині регіону, якщо такі будуть ввезені. У зв'язку зі збільшенням об'ємів міжнародної торгівлі в останні роки перед європейськими країнами загострилася проблема інтродукції нових шкідливих організмів. Діяльність організації стосується усіх видів шкідливих організмів рослин: бактеріальних і грибових захворювань, комах, інвазійних чужинних рослин, нематод, фітоплазм і вірусів [6, с. 34-37].

Аналіз діяльності цих організацій показав, що розвиток міжнародного (європейського) фітосанітарного законодавства йде по шляху розробки і впровадження в сільськогосподарське виробництво стандартних технологій по забезпеченню фітосанітарного благополуччя. Існує достатньо масштабна база документів, що регулюють правовідносини в галузі захисту та карантину рослин між країнами – членами СОТ, ФАО та ЄОКЗР. Ці документи регулярно публікуються на англійській та французькій мовах в офіційних періодичних виданнях, а також представлені в Інтернеті.

Практичну координацію і кооперацію ветеринарної справи у світі здійснює *Всесвітня організація з охорони здоров'я тварин* (далі – ВООЗТ) (*OIE, World Organization for Animal Health*), сучасна назва Міжнародного епізоотичного бюро (далі – МЕБ), яке було засновано у 1924 році. ВООЗТ – це вищий рівень міжнародного міжурядового співробітництва у галузі ветеринарної справи. Пріоритети діяльності Організації – забезпечення благополуччя тварин (*animal welfare*) і безпека продовольчих продуктів тваринного походження (*animal production food safety*) [7]. Організація займається дослідженнями у сфері діагностики, профілактики хвороб тварин, розробляє ряд узгоджених міжнародних документів нормативно-рекомендаційного характеру. Матеріали ВООЗТ є основним джерелом формування світового ветеринарного законодавства. Головні завдання ВООЗТ: заохочення і координування досліджень патології та профілактики інфекційних хвороб тварин, за якими здійснюється міжнародне співробітництво; збір і

надання урядам країн-членів та їх ветеринарним органам фактів й документів загального інтересу щодо ходу епізоотичних захворювань і засобів, які застосовуються у цілях боротьби з ними; вивчення проектів угод у сфері ветеринарно-санітарного нагляду і надання урядам країн-членів повноваження щодо контролю за їх виконанням [8].

Сучасний процес глобалізації характеризується зростанням ролі міжнародних організацій у світових господарських процесах і їх все більшим впливом на економіку окремих країн. У частині виробництва і обігу харчових продуктів така роль належить спільній Комісії Продовольчої і сільськогосподарської організації Об'єднаних Націй (ФАО) і Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) Codex Alimentarius, яка виконує програму по стандартизації харчових продуктів (далі – *Комісія Codex Alimentarius*). Правову основу роботи Комісії Codex Alimentarius формує Статут і Регламент, а також інші внутрішні процедури, необхідні для досягнення її завдань. Відповідно до ст. 1 Статуту основним напрямком роботи Комісії є підготовка стандартів на харчові продукти і їх публікація в Codex Alimentarius з метою охорони здоров'я споживачів, а також сприяння розвитку добросовісної торгівлі харчовими продуктами [8].

Комісія Кодекс Аліментаріус (Codex Alimentarius Commission) — це орган, утворений у 1961 році ФАО та ВООЗ для розроблення міжнародних стандартів, методичних вказівок та рекомендацій щодо харчових продуктів з метою захисту здоров'я споживачів та забезпечення добросовісної практики торгівлі харчовими продуктами. Положення стандартів Кодексу СОТ використовує під час рішення міжнародних торговельних суперечок. З моменту вступу до СОТ Україна має застосовувати всі СФЗ відповідно до вимог СОТ. Члени СОТ вимагатимуть від України дотримання основних положень угод СОТ і виконання домовленостей, досягнутих у ході переговорного процесу щодо вступу України до СОТ. Згідно зі звітом робочої групи зі вступу України до СОТ заходи, що передбачають більший ступінь захисту, ніж встановлений Кодексом Аліментаріус, мають бути замінені стандартами Кодексу або має бути проведена оцінка ризику з метою їх обґрунтування. Заходи, що існують в Україні, але не існували в Кодексі, мають бути скасовані або має бути проведена оцінка ризику з метою їх обґрунтування [9].

Роль Комісії Кодекс Аліментаріус із появою СОТ значно зросла та трансформувалася. Зобов'язання СОТ базувати внутрішні заходи на відповідних міжнародних стандартах, а також пряме посилання на міжнародні стандарти в угодах СОТ сприяло зрос-

танню значення органів, що встановлюють стандарти, у міжнародній торгівлі продуктами харчування, зокрема підвищило значення Комісії Кодексу аліментаріус. У зв'язку з цим значно зросло значення, яке надається відкритості членства в міжнародних органах, що встановлюють стандарти. Про це зазначив Апеляційний орган у справі «США – Тунець II», у своєму рішенні по якій він підкреслив необхідність оцінки прозорості механізмів членства [10].

Окрім іншого до компетенції Комісії входить розробка і публікація загальних стандартів і стандартів на конкретні види продуктів. Крім того, Комісія Codex Alimentarius виступає в ролі компетентної і незалежної організації з питань, що стосуються державного і міжнародного законодавства, а також інших нормативних документів. Головні цілі Комісії Codex Alimentarius – захист здоров'я споживачів і дотримання принципів справедливої торгівлі продовольчими товарами, а також координація всіх робіт із стандартизації у сфері продуктів харчування, які виконуються міжнародними, урядовими та неурядовими організаціями, включаючи коректування вже опублікованих стандартів за результатами відповідного обговорення [2, с. 34-37].

Безперечно, роль Комісії Codex Alimentarius надзвичайно важлива, адже вона виступає як міжурядовий форум для досягнення узгодженої гармонізації правил та формування загальносвітових засад у таких делікатних питаннях, як міжнародна торгівля харчовими продуктами та захист здоров'я споживачів. І слід погодитися із тим, що своєю діяльністю Комісія Кодексу робить сильний внесок у створення глобальної системи харчового законодавства. Однак не слід забувати про те, що ця система, по суті, базується на міжнародному законодавстві про торгівлю [11]. Зарубіжні учені досить тверезо оцінюють не лише сильні, але й і слабкі сторони цієї організації. Справді, метою Кодексу аліментаріус є не стільки охорона здоров'я, як прийнято вважати у вітчизняній доктрині, а більшою мірою все ж обслуговування потреб СОТ – організації, яка посилила добровільні вимоги кодексу до рангу міжнародно визнаних та не практично не оспорюваних.

Міжнародний рівень інституційно-функціонального забезпечення СФЗ виражається не лише у СОТ, її структурних складових та міжнародних організаціях глобального рівня. Міжнародний рівень такого забезпечення втілено також у ЄС. Ми не ставимо собі за мету змалювати усю систему інституційно-функціонального забезпечення СФЗ в ЄС – наше завдання полягає у розкритті певних характерних рис, які полягають, наприклад, в утворенні спеціальних інституцій у цій сфері.

У ЄС інституційно-правова система контролю за застосуванням СФЗ передбачає створення *Європейського органу з безпечності харчових продуктів (EFSA)*, який перш за все повинен надавати науково-консультаційну інформацію про можливі ризики щодо безпечності харчових продуктів та кормів. Як свідчить міжнародна практика, ефективне правове регулювання якості сільськогосподарської продукції та відповідна законодавча база є важливим елементом у системі забезпечення безпеки продукції харчового призначення. Зокрема, цим питанням присвячена Постанова (ЄС) № 178/2002 Європейського парламенту та Ради від 28 січня 2002 року про встановлення загальних принципів та вимог харчового кодексу, створення Європейського органу з безпечності харчових продуктів та про встановлення заходів для безпеки харчових продуктів, яка стала основою для всеосяжного й всеохоплюючого стандарту з гігієни на харчові і кормові продукти. На правовій основі постанови (ЄС) № 178/2002 (розділ III і розділ IV) була створена система швидкого попередження — *Rapid Alert System for Food and Feed (RASFF)* для повідомлення безпосередніх або опосередкованих ризиків для здоров'я людини, що походять від харчових і кормових продуктів. Через цю систему країни-члени, EFSA, комісія (яка відповідає за управління), країни, що вступають до ЄС, треті країни і компетентні організації — об'єднані у мережу. Якщо один із членів дізнається про серйозний ризик, то він повідомляє про це комісії, яка в свою чергу передає цю інформацію через мережу. У межах системи швидкого попередження розрізняють три види повідомлень: 1) попереджувальні повідомлення (*Alert Notification*) стосуються харчових продуктів або кормів, від яких походить ризик для здоров'я людей і які перебувають в одній з держав, що входять до мережі. Якщо компетентний орган отримує попереджувальне повідомлення, то він відразу починає процес відкликання продукції. Якщо уражений товар вже може бути у споживача, то надсилається попередження громадськості, наприклад, у формі повідомлення для преси від виробника або імпортера чи найвищого компетентного органу країни. Про результат акцій відкликання інформують інших країн-членів у підсумкових повідомленнях; 2) інформаційні повідомлення (*Information Notification*) стосуються харчових або кормових продуктів, що несуть загрозу для здоров'я людей, але яких ще немає в обігу. Переважно ці інформаційні повідомлення стосуються продуктів, які були перевірені й отримали відмову на зовнішньому кордоні ЄС; 3) підсумкові повідомлення — це додаткова інформація, яка доповнює чи актуалізує інформацію з попереджувального або інформаційного

повідомлення. Комісія ЄС щотижня надає звіт про всі попередження й інформаційні повідомлення в Інтернет. У ньому вказуються: вид продукту, визначений ризик, походження продукту, країна-член, що повідомляє [12, с. 698-794].

За останні десять років EFSA досягла більшої участі наукової спільноти та зацікавлених сторін, а також сприяла співпраці з відповідними організаціями держав-членів ЄС у галузі охорони здоров'я та добробуту тварин. Її основними цінностями визнано наукову досконалість, незалежність та прозорість [14].

Проте слід зазначити, що діяльність EFSA не є безспірною і щодо неї періодично виникають питання. Наприклад, показовою є справа, яка розглядалася у Суді ЄС за позовом Мережі боротьби з пестицидами в Європі (*PAN Europe*) до EFSA. Суть спору полягала у тому, що EFSA підготувала документ, за яким дозволяла розміщення на ринку певного засобу захисту рослин, а на вимогу *PAN Europe* надати доступ до проектної інформації, що передувала прийняттю такого рішення, EFSA відмовила. У рішенні за цією справою суд вказав, що скарга «... базувалася на існуванні атмосфери підозри до EFSA, яку часто звинувачують в упередженості через використання експертів із певними інтересами, пов'язаними з промисловими лобі, а також на необхідності забезпечення прозорості процесу прийняття рішень EFSA» [13]. Суд підкреслив, що аргумент щодо (неможливості) передачі був підтверджений дослідженням, яке виявило зв'язки між більшістю членів експертів робочої групи EFSA та промисловими лобі (як зазначено в пункті 79 судового рішення) [14]. Існування та урахування таких прецедентів є досить важливими для цілісного, а не однобічного розуміння міжнародних та іноземних інституцій, зокрема європейських.

Висновки. Таким чином, вбачається, що процес застосування СФЗ є багатоаспектним та складним. Важливу роль у цьому процесі відіграє належне інституційне забезпечення застосування, регулювання, стандартизації СФЗ. Інституційно-функціональна система забезпечення управління та контролю за застосуванням СФЗ поділяється на міжнародний та національний рівні.

Встановлено, що міжнародному рівні найбільш глобально відносини СФЗ регулюються у рамках СОР та відповідно підпадають під компетенцію її структурних частин. Комітет СОР із СФЗ покликаний вирішувати розбіжності, пов'язані із застосуванням СФЗ, забезпечувати моніторинг гармонізації міжнародних стандартів та взаємодію з міжнародними організаціями, до діяльності яких відноситься питан-

ня забезпечення безпеки харчових продуктів, відповідає за розробку, розвиток і тлумачення норм Угоди СОТ про застосування СФЗ, збір, розповсюдження інформації щодо застосування СФЗ держав-членів та надання їм технічного співробітництва. Вкрай важливою функцією Комітету із СФЗ є медіаційна.

ЛІТЕРАТУРА

1. Чуйко Н. А. Международно-правовое регулирование безопасности пищевых продуктов в рамках Всемирной торговой организации: автореф. дисс. ... канд. юрид. наук 12.00.10. Москва, 2015. 28 с.
2. Еделев Д. А., Матисон В. А., Майорова Н. В., Прокопова М. А. Принципы гармонизации и эквивалентности в многостороннем соглашении ВТО по санитарным и фитосанитарным мерам (SPS). *Пищевая промышленность*. 2013. № 12. С. 34 – 37.
3. Horn, H, Mavroidis, P. C., Wijkstrom, E. N. In the Shadow of the DSU: Addressing Specific Trade Concerns in the WTO SPS and TBT Committees. *Journal Of World Trade*. 2013. № 47. P. 729 – 759
4. Сакаджи К. Б. Правове регулювання застосування засобів захисту сільськогосподарських рослин: автореф. дис. ... канд. юрид. наук 12.00.06. Харків, 2011.
5. Поліщук В. А. Правове регулювання сільськогосподарського садівництва в Україні: дис. ... канд. юрид. наук 12.00.06. Київ, 2016. 153 с.
6. Сикало О. О., Чернега Т. О., Дашенко А. В. Нормативні документи (ISO, МФСЗ, ДСТУ), що використовуються при викладанні дисциплін спеціалізації «Карантин рослин». Київ, 2015. 87 с.
7. World Organization for Animal Health. URL: <http://www.oie.int/en>
8. Statutes of the Codex Alimentarius Commission (Adopted in 1961 by the 11th Session of the FAO Conference and in 1963 by the 16th Session of the World Health Assembly. Revised in 1966 and 2006). Codex Alimentarius Commission. Procedural manual. Nineteenth edition. Rome. 2010.
9. Звіт робочої групи зі вступу України до СОТ. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/981_c62
10. Maidana-Eletti, M. International Food Standards and WTO Law. *Deakin Law Review*. 2014. V. 19 (2). P. 217. URL: <https://doi.org/10.21153/DLR2014VOL19NO2ART435>
11. Bevilacqua, Dario. The Codex Alimentarius Commission and its Influence on European and National Food Policy. *EFFL*. 2006. № 1. P. 3 – 16.
12. Бугера С. І. Якість сільськогосподарської продукції: проблеми адаптації законодавства до міжнародних вимог. *Актуальні проблеми держави і права*. 2011. Вип. 62. С. 698 – 704; Бугера С. І. Правове регулювання якості сільськогосподарської продукції: міжнародний досвід. *Юридична Україна*. 2011. С. 54 – 59.
13. Berthe, F., Vannier, P., Have, P., Serratos, J., Bastino, E., Broom, D. M., Sharp, J. M. The role of EFSA in assessing and promoting animal health and welfare. *EFSA Journal*. 2012. №10(10). P. 1002. URL: <https://doi.org/10.2903/J.EFSA.2012.S1002>.
14. Luis González Vaqué. European Court of Justice rules in favour of greater transparency in accessing EFSA data. https://www.academia.edu/18160937/European_Court_of_Justice_rules_in_favour_of_greater_transparency_in_accessing_EFSA_data.

REFERENCES

1. Chuyko N. A. (2015). Mezhdunarodno-pravovoye regulirovaniye bezopasnosti pishchevykh produktov v ramkakh Vsemirnoy trgovoy organizatsii. *Extended abstract of candidate's thesis*. Moskva [in Russian].
2. Edelev D. A., Matison V. A., Mayorova N. V., Prokopova M. A. (2013). Printsipy harmonizatsii i ekvivalentnosti v mnogostoronnem soglashenii VTO po sanitarnym i fitosanitarnym meram (SPS). *Pishchevaya promyshlennost - Food industry*, 12, 34–37 [in Russian].
3. Horn, H, Mavroidis, P. C., Wijkstrom, E. N. (2013). In the Shadow of the DSU: Addressing Specific Trade Concerns in the WTO SPS and TBT Committees. *Journal Of World Trade*, 47, 729–759 [in English].
4. Sakadzhy K. B. (2011). Pravove rehuliuvannya zastosuvannya zasobiv zakhystu silskohospodarskykh roslyn. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
5. Polishchuk V. A. (2016). Pravove rehuliuvannya silskohospodarskoho sadivnytstva v Ukraini. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
6. Sykalo O. O., Chernenha T. O., Dashchenko A. V. (2015). Normatyvni dokumenty (ISO, MFSZ, DSTU), shcho vykorystovuiutsia pry vykladanni dystsyplin spetsializatsii «Karantyn roslyn». Kyiv [in Ukrainian].
7. World Organization for Animal Health. URL: <http://www.oie.int/en> [in English].

8. Statutes of the Codex Alimentarius Commission (Adopted in 1961 by the 11th Session of the FAO Conference and in 1963 by the 16th Session of the World Health Assembly. Revised in 1966 and 2006). Codex Alimentarius Commission. Procedural manual. Nineteenth edition. (2010). Rome [in English].
9. Zvit robochoi hrupy zi vstupu Ukrainy do SOT. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/981_c62 [in Ukrainian].
10. Maidana-Eletti, M. (2014). International Food Standards and WTO Law. *Deakin Law Review*, Vol. 19 (2), 217. URL: <https://doi.org/10.21153/DLR2014VOL19NO2ART435> [in English].
11. Bevilacqua, Dario. (2006). The Codex Alimentarius Commission and its Influence on European and National Food Policy. *EFFL*, 1, 3–16 [in English].
12. Buhera S. I. (2011). Yakist silskohospodarskoi produktsii: problemy adaptatsii zakonodavstva do mizhnarodnykh vymoh. *Aktualni problemy derzhavy i prava - Current issues of state and law*, issue 62, 698–704; Buhera S. I. (2011). Pravove rehuliuвання yakosti silskohospodarskoi produktsii: mizhnarodnyi dosvid. *Yurydychna Ukraina - Legal Ukraine*, 54–59 [in Ukrainian].
13. Berthe, F., Vannier, P., Have, P., Serratos, J., Bastino, E., Broom, D. M., Sharp, J. M. (2012). The role of EFSA in assessing and promoting animal health and welfare. *EFSA Journal*, 10 (10), 1002. URL: <https://doi.org/10.2903/J.EFSA.2012.S1002> [in English].
14. Luis González Vaqué. European Court of Justice rules in favour of greater transparency in accessing EFSA data. https://www.academia.edu/18160937/European_Court_of_Justice_rules_in_favour_of_greater_transparency_in_accessing_EFSA_data [in English].

КАРПИНСКАЯ НАТАЛИЯ

к.ю.н., доцент, доцент кафедры гражданско-правовых дисциплин
Волынского национального университета имени Леси Украинки

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНО-ФУНКЦИОНАЛЬНОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРИМЕНЕНИЯ САНИТАРНЫХ И ФИТОСАНИТАРНЫХ МЕР В СВЕТЕ ТРЕБОВАНИЙ ВТО И ЕС

Исследование посвящено освещению системы институтов, оказывающих влияние на отношения применения санитарных и фитосанитарных мер.

Установлено, что в системе ВТО наряду с Комитетом по санитарным и фитосанитарным мерам функционируют три важные институты, осуществляющие значительное влияние на формирование правил применения этих мер и для которых характерны органическую взаимосвязь, общая направленность целей, принципиальные подходы и задачи.

Анализ деятельности институтов ВТО и ЕС свидетельствует о том, что развитие международного (европейского) фитосанитарного законодательства происходит путем разработки и внедрения в сельскохозяйственное производство стандартных технологий по обеспечению фитосанитарной благополучия.

Ключевые слова: санитарные и фитосанитарные меры, требования ВТО, ЕС, институционально-функциональное обеспечение.

KARPINSKA NATALIJA

PhD in Law, Associate Professor at the Department of Civil and Juridical Disciplines
Lesya Ukrainka Volyn National University

INSTITUTIONAL AND FUNCTIONAL SUPPORT OF APPLICATION OF SANITARY AND PHYTOSANITARY MEASURES IN THE LIGHT OF WTO AND EU REQUIREMENTS

Problem setting. Research devoted to the coverage of the system of institutions that provide influence on the relationship of application of sanitary and phytosanitary measures.

Target of research. The purpose of the study is to describe the main institutions of the WTO, in particular, the International Convention on Plant Quarantine and Protection, the World Organization for Animal Health and the Codex Alimentarius Commission.

Analysis of recent researches and publications. The following scientists studied the issues of V. Nosik, A. Stativka, A. Dukhnevych, H. Grigorieva, G. Mamyshev, S. Komendantnov, N. Chuiko, T. Gulyaeva, M. Popov, A. Popova and others. However, the issues of the influence of the main institutions of the international level on the formation of national legislation in the field of SPS, as well as on the practice of its application remain not fully covered.

Article's main body. It is established that at the international level the most globally relations of the SPS are regulated within the WTO and accordingly fall under the competence of its structural parts. The WTO SPM Committee is called upon to resolve differences related to the application of these measures, to monitor the harmonization of international standards and to cooperate with international organizations concerned with food safety, and to be responsible for developing, developing and interpreting, collecting, disseminating information on the application of the SPS of the Member States and providing them with technical cooperation. Mediation is an extremely important function of the SPM Committee.

It is established that in the WTO system, along with the Committee on Sanitary and Phytosanitary Measures, there are three important institutions that provide significant influence on the formation of rules for the application of measures and are characterized by an organic relationship, common price orientation, principles of approach and objectives.

Various characteristics are revealed, which consist in the creation of special institutions in the field of institutional and functional support of sanitary and phytosanitary measures in the EU.

Conclusions and prospects for the development. Analysis of the activities of WTO and EU institutions shows that the development of international (European) phytosanitary legislation occurs through the development and implementation in agricultural production of standard technologies to ensure phytosanitary well-being.

Keywords: sanitary and phytosanitary measures, WTO, EU requirements, institutional and functional support.

Карпінська Н. В. Принципи застосування санітарних та фітосанітарних заходів: вимоги СОТ та ЄС. *Право та інноваційне суспільство*: електрон. наук. вид. 2020. № 1 (14). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2020/06/Karpinska14.pdf>